

Rastinėnų šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

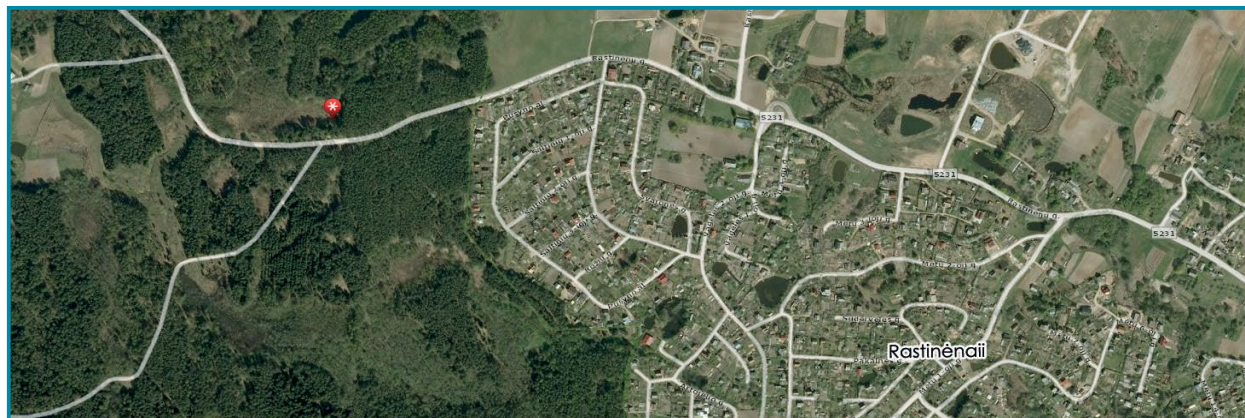
Nėra

Koordinatės

LKS: 564332; 6071105

Adresas

Vilniaus r. sav., Sudervės sen., Elniakampio miško Rytų pamiškė. Neries regioninio parko pakraštys ties Rastinėnų–Bubos sodų bendrijų riba. Šaltinis yra dešiniau kelio, vedančio nuo sodų bendrijų vakariniame gale esančios autobuso apsisukimo aikštelės link Šiurmonių k. Prie nuo šio kelio atsišakojančio tako pastatyta rodyklė „Šaltinis 50 m“ ir trumpa informacija stende apie gaivios versmės vandenį

Aplinka

Šaltinio apylinkės yra Rytų Aukštaičių aukštumos vakarinis paribys, kur Sudervės–Sužionių kalvota moreninė pakiluma (120–150 m NN) arčiausiai priartėja ir leidžiasi Neries link. Į P–PV nuo Sudervės pakilumos moreninis ruožas (gtIIIb1) išraižytas tankaus nedidelių fluvioglacialinės nuosruvos (fIIIb1) latakų tinklo. Neries paslėnyje reljefas suklotas tos pačios genezės ir laikmečio senosiomis terasomis. Jos gerai matomos nuo kelio, atvedusio prie šaltinio, pakopiškai pušynais įdubusios toliau Neries pusėje. Vietomis kraštinės morenos masyvo pakraštys išvagotas sausvagių ir senovinių griovų tinklo. Žemiau jo labiau įkritusiuose (100–80 m NN) terasų smėlynuose (aIV, aIIIb1) yra sudėtingai išsišakojusių žemapelkių, o daubotuose tarpgūbriuose tyvuliuoja nedidukai Ilgelio, Dumbliuko, Elniakampio ežeriukai. Juos taip pat maitina šaltinių ir šlaitinio nuotėkio vanduo. Šaltiniuota su kalneliais ir daubota su užpelkėjusiais upeliūkščiais vietovė čia sudaro painaus reljefo vietovaizdį. Šaltinis išsilieja iš smėlinių tarp sluoksnių ar skeldžių tūnančių kraštinės morenos (gtIIIb1) darinių ruože, kurio trikampio formos pakiluma išskyla tarp

Pylimų, Kasmiškės, Geležių kaimų. Šaltinis išsilieja nestataus šlaito įlinkyje, įdubusiame pusiau apvaliu nedideliu susiformavusiu sufoziniu cirku. Jis išteka pieva apaugusiame cirko pakilesniame pakraštyje 125 m NN aukštyje ir guvia išplova nuteka V–PV kryptimi į lėkštą papelkėjimą. Šaltinis nuo Neries upės Šiurmonių–Sidaronių ruože nutolęs dešiniu juo paslėniu kiek daugiau negu 2 km ir virš jos vandens lygio pakilęs net 57 metrus. Po ištaka iš priesmėlingo šlaitelio ir išplovoje priplauta įvairaus gelsvo smėlio, žvirgždo ir gargždo. Šaltinį maitina gruntinis (subspūdinis) vanduo, išsikraunantis moreninio masyvo erozinėje pašlaitėje, gilesnių sluoksnių spūdinis vanduo versmės nepasiekia.

Dabartinė būklė, kaptazas

Šaltinio aplinka tvarkinga, matyti, kad jis naudojamas, semiamas jo vanduo. Jis pritaikytas lankyti ir lengvai surandamas, yra patogioje pasiekti ir prie pat keliasdešimties sodų bendrijų esančioje vietoje. Įrengti informacinis stendas ir nuoroda. Prie pat kaptuoto šaltinio pastatytas suoliukas, link

versmės gerai įmintas takas. Aplink nedidelę pakelės laukymę su šaltiniu auga pušynas. Šlaitelyje tarp riedulių (atvežti) iš grunto kyšo iš rąsto išskobtas latakas, iš kurio vanduo liejasi į duburėlį ir nuteka išplova į krūmynais užgoštą padrėkusį pažemėjimą. Kiek žemiau išplovoje įrengtas dar ir patvenkimas (skardinis latakas), geriau priėti patiesta lenta. Išplovos krantelius (priesmėlis, miško dirvožemis) išmindę gausiai atvykstantys sodininkai, dažnai semiantys vandenį. Šaltinis prižiūrėtas, saugomas vietinių ir tvarkomas.

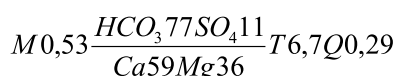
Vandens fizikinės savybės

Vanduo skaidrus, bekvapis, nėra geležies nuosėdų. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-03-13) vanduo buvo 6,7 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH –7,6). Savitasis elektros laidis (SEL) – 599 μS/cm, vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas Eh = +230 mV, nemažai deguonies (O₂ = 6,98 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi daug mineralinių medžiagų, bendroji jo mineralizacija 534 mg/l, kietas (kietumas 6,33 mg-ekv/l), pasižymi karbonatiniu, lengvai pašalinamu kietumu. Nitritų ir amonio neaptikta, geležies koncentracija nedidelė (0,14 mg/l), vandenyje nustatyta padidėjusi nitratų koncentracija (16,36 mg/l).

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	534		
Sausoji liekana 180 °C	364		
Bendrasis kietumas		6,33	
Karbonatinis kietumas		5,60	
Nekarbonatinis kietumas		0,73	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	20,26	0,57	7,88
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	38,45	0,80	11,07
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	341,71	5,60	77,46
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	16,36	0,26	3,60
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	6,91	0,30	4,48
Kalis, K ⁺	2,26	0,06	0,90
Kalcis, Ca ²⁺	79,02	3,94	58,89
Magnis, Mg ²⁺	29,10	2,39	35,72
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,79		
Bendroji geležis Fe, mg/l	0,14		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	590		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Tik ties taku prie Rastinėnų šaltinio pastatytame stende paminėta, kad „iš žemės gelmių trykštantis šaltinių vanduo nuo seno buvo laikomas ypatingu, turinčiu gydomųjų savybių. Manyta, kad šaltiniai yra gyvojo – gyvybės vandens davėjai“.

Tipas

Krentantis erozinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Mažo vandeningumo (nereikšmingas), debitas 0,29 l/s arba 25 m³/d

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis, sulfatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2014